

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 597/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Rešutíkom, Námestie M. R. Štefánika 29/36, Brezno, pre namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 345/2013 z 27. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2015 doručená a 31. marca 2015 doplnená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 14 dohovoru postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 345/2013 z 27. októbra 2014.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresný súd Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8 C/85/2008-321 z 23. júna 2011 v spojení s doplnčacím rozsudkom č. k. 8 C/85/2008-364 z 10. mája 2012 zamietol návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal určenia, že manželstvo sťažovateľa a R. M uzavreté 7. februára 1998 v Slovenskej Vsi je neplatné, ako aj zverenia maloletého A. M. do opatery a starostlivosti sťažovateľa, zaviazania R. M. prispievať na výživu maloletého A. M a zákazu R. M. stýkať sa s maloletým A. M. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 CoP/63/2012-379 z 26. novembra 2012 rozsudok okresného súdu v spojení s doplnčacím rozsudkom vo výroku o zamietnutí návrhu na určenie neplatnosti manželstva potvrdil a vo zvyšnej časti rozsudok okresného súdu v spojení s doplnčacím rozsudkom zrušil a v tejto časti konanie zastavil pre prekážku litispendencie, keďže na okresnom súde bolo skôr začaté konanie o úpravu práv a povinností k maloletému A. M., ktoré je vedené pod sp. zn. 19 P 188/2007.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), v ktorom namietal, že „súd prvého stupňa

mu neumožnil sledovať pojednávania za pomoci konferenčného snímania celého pojednávania zvukovým zariadením a jeho zaznamenaním na nosiči dát. Uviedol, že i napriek jeho opakovaným písomným a ústnym žiadostiam o zabezpečenie zvukového zariadenia, súd jeho požiadavke nevyhovel. Podľa jeho názoru v konaní boli splnené podmienky pre vylúčenie sudcov Okresného súdu Kežmarok z pojednávania a rozhodovania danej veci. Namietal, že maloletý nebol v konaní náležite zastúpený kolíznym opatrovníkom keď 10. septembra 2010 a 1. októbra 2010 konal v jeho neprítomnosti. Nepovažoval za správny právny záver odvolacieho súdu o tom, že konanie vedené na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 19 P 188/2007 začalo skôr ako podal návrh o určenie neplatnosti manželstva.“.

Sťažovateľ v sťažnosti opakuje svoje dovolacie námietky a citujúc z judikatúry ústavného súdu namieta, že „postup všeobecných súdov vrátane NS SR je nepochybne nespravodlivý, diskriminačný, svojvoľný a nemá miesto v štáte EÚ, ktorý sa chce nazývať právnym štátom. Rozhodnutia súdov vrátane NS SR sú navyše nedostatočne a protirečivo odôvodnené a majú arbitrárny charakter... Názor porušovateľa práva, že v mojom prípade neboli splnené podmienky dovolania podľa § 237 písm. f/ OSP považujem s poukazom na opísané judikáty aj na súčasnú novelu OSP za svojvoľný, arbitrárny, diskriminačný a nespravodlivý. Podľa môjho názoru bolo nevyhnuté moje dovolanie prijať a vyriešiť judikátom NS SR stav ako má /malo/ vyzerat' pojednávane s nepočujúcim účastníkom konania, ktorý vie normálne hovoriť, ale nepozná posunkovú reč a nedokáže reč odčítať z úst inej osoby. Tomu sa porušovateľ práva vedome vyhol a stav je do dnešného dňa právne nedoriešený, preto je povinnosťou ústavného súdu túto otázku posúdiť, inak sa ňou bude musieť zaoberať ESLP po mojej prípadnej sťažnosti.“.

Sťažovateľ poukazuje na to, že na základe jeho námietok proti samosudcovi, ktorý sa „účelovo necítil zaujatý a tvrdil, že je nestranný..., boli splnené podmienky, aby porušovateľ práva moje dovolanie prijal aj podľa ustanovenia § 237 písm. g/ OSP“.

Podľa názoru sťažovateľa „procesné pochybenia všeobecných súdov mali významný podiel aj na dôkaznom stave zistenom okresným súdom... Rozhodnutie všeobecných súdov,

s ktorým sa porušovateľ práva plne stotožnil, je založené na skreslenom a tendenčnom znaleckom posudku... Postupom všeobecných súdov mi bola odňatá možnosť konať v rozsahu rovnakých práv ako mala odporkyňa, nebolo mi umožnené predložiť dôkazy o skutočnom zdravotnom stave odporkyne, vyjadriť sa k dôkazom a súdu preukázať, že jej psychický stav v roku 1998 vylučoval, aby bola schopná pochopiť dosah, aký má pre ňu uzavretie manželstva s mužom o dvadsaťdva rokov starším trpiacim v tom čase praktickou obojstrannou hluchotou... Najvyšší súd SR ma svojim rozhodnutím stavia do pozície menejcenného, a to pre moje zdravotné postihnutie. Výslovne ma pre hluchotu diskriminuje na právach účastníka občianskeho súdneho konania a koná tak vedome a svojvoľne.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1./ Základné práva [REDAKOVANÉ] na nestranný a spravodlivý proces a zákaz diskriminácie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4 Cdo/345/2013 porušené boli.

2./ Zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/345/2013 zo dňa 27. 10. 2014 a prikazuje tomuto súdu, aby vo veci opätovne konal a rozhodol.

3./ [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 30.000,- €...

4./ Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastupovania [REDAKOVANÉ]...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru upravujúcich zákaz diskriminácie postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 345/2013 z 27. októbra 2014, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa v konaní o určenie neplatnosti manželstva a o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu.

Podstata vznesených námietok spočíva v nespokojnosti sťažovateľa s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorému vytýka, že je „*nedostatočne a protirečivo odôvodnené a má arbitrárny charakter*“. Sťažovateľ je presvedčený, že v jeho prípade boli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) a g) OSP, preto mal najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a zároveň rozhodnúť o vylúčení všetkých sudov súdu prvého stupňa z rozhodovania v danej veci.

Keďže sťažovateľovi je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci, v danom prípade nepovažoval za potrebné túto duplicitne uvádzať.

Vzhľadom na uplatnené námietky však ústavný súd opätovne pripomína, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. I. ÚS 206/09, II. ÚS 328/09, III. ÚS 240/09, IV. ÚS 390/09, I. ÚS 145/2010 a iné). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti totiž vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01) alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Ústavný súd už v minulosti vyslovil, že súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „*nerespektovanie*“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva (I. ÚS 145/2010).

Okrem toho nespokojnosť sťažovateľa s právnym posúdením veci všeobecným súdom sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti ním vydaného rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva:

„V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákonom o rodine (vo veci neplatnosti manželstva). Napadnutý rozsudok nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale práve naopak, znaky rozsudku, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená...

So zreteľom na navrhovateľom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zamerail na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.)...

Dovolateľ namietal odňatie možnosti konať pred súdom tým, že súd mu neumožnil sledovať priebeh pojednávania za pomoci konferenčného snímania pojednávania zvukovým zariadeným a jeho zaznamenaním na nosiči dát...

Z obsahu spisu, zápisnice o pojednávani z 10. septembra 2010... vyplýva, že navrhovateľ sledoval priebeh súdneho pojednávania simultánne pomocou pripojených monitorov online na samostatných obrazovkách, zároveň navrhovateľ mal možnosť, (ktorú aj využil) diktovať svoje vyjadrenie priamo asistentke senátu. Z uvedenej zápisnice vyplýva, že priebeh pojednávania bol podrobne zaznamenaný a tiež, že navrhovateľ nevyužil právo požiadať súd o možnosť vyhotoviť si vlastný zvukový záznam o priebehu konania, či požiadať súd o doplnenie zápisnice alebo podať námietky proti jej zneniu, ak mal voči jej obsahu výhrady. Za danej procesnej situácie možno uzavrieť, že nevyhovením požiadavke navrhovateľa na vyhotovenie zvukového záznamu z pojednávania, spôsobom nám navrhovaným, nedošlo k odňatiu možnosti účastníkovi pred súdom konať, keď právny predpis takúto povinnosť súdu neukladá.

Dovolateľ vadu podľa § 237 písm. g) O. s. p. síce výslovne neoznačuje, avšak z obsahu dovolania, keď dovolateľ tvrdí, že vec prejednal a rozhodol vylúčený sudca, možno usudzovať, že namieta aj túto vadu...

Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania. Z obsahu spisu nevyplývajú také okolnosti, ktoré by spochybňovali zaujatosť JUDr. J. Š., a aj pochybnosti v dovolaní vyslovené nemožno považovať za právne relevantné...

Pokiaľ dovolanie navrhovateľa smeruje proti v poradí druhému výroku rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd poznamenáva, že v tejto časti má rozhodnutie odvolacieho súdu formu uznesenia...

Keďže napadnutím je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p., nemožno prípustnosť dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

Navrhovateľ vady uvedené v § 237 písm. a/ až f/ nenamietal a dovolací súd ich existenciu nezistil.

Odvolací súd v prejednávanej veci aplikáciu § 83 O. s. p. zdôvodnil pre neho z rozhodovacej činnosti známej skutočnosti, že ohľadne úpravy práv a povinností rodičov k maloletému prebieha iné konanie..., ktoré začalo skôr...

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z § 238 O. s. p. a § 239 O. s. p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok navrhovateľa odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ Os. p. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p.“

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ako aj podzákoných právnych predpisov, podstatné pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Najvyšší súd v okolnostiach danej veci dostatočným spôsobom reagoval na sťažovateľom

vznesené dovolacie námietky, na prerokovaný prípad aplikoval relevantné procesnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie o odmietnutí mimoriadneho opravného prostriedku sťažovateľa náležite a presvedčivo odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP. Najvyšší súd zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal, a preto jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené.

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základným právom na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základným právom na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých namietal, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z rovnakého dôvodu ústavný súd odmietol aj sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie zákazu diskriminácie vyplývajúceho z čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 najvyšším súdom, pretože ho „*svojim rozhodnutím stavia do pozície menejcenného, a to pre moje zdravotné postihnutie. Výslovne ma pre hluchotu diskriminuje na právach účastníka občianskeho súdneho konania a koná tak vedome a svojvoľne.*“. Vznesenú námietku považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú, ktorej chýba akákoľvek logika, keďže je zrejmé, že najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa, ktoré podal v písomnej forme, rozhodol bez nariadenia dovolacieho pojednávania, čo mu umožňuje § 243a ods. 1 OSP.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2015